

ARKEOLOGISEN KOHTEEN TARKASTUS

--	--	--

Tunnistetiedot

Kunta: Töysä Inventointinumero: _____
Alue: _____ Luokka: II
Nimi: Metsäluoma Ajoitus: Historiallinen
Kohteen laji: Tervahauta Lukumäärä: 1
Kohteesta muita kortteja _____ kpl (ks. täyttöohjeet)
Tarkastaja: K. Lehtonen, Risto Känsälä Tarkastusaika: 13.5.2008

Sijaintitiedot

Peruskartta 2224 08 Leppälänkylä Pinta-ala _____
p = 6970066 i = 3334159 z = 145
Suunta ja etäisyys kirkosta tms. _____

Hoito ja kunto (ks. täyttöohjeet)

A B C D E F G

Tila ja omistaja (ks. täyttöohjeet)

Kylä/kaupunginosa: Töysä
Tila/Rno/Nimi Metsäluoma 30:31
tai Kortteli/tontti/palsta _____
Omistaja: Alli Hautala Puhelin: 040-8258236
Osoite: Lähteentie 7 C 19 Postitmp: 63300 ALAVUS
Kiinteistötunnus   vuokrattu, ks huomautukset
Lisää kiinteistöjä _____ kpl

Aiemmat tiedot: Ei ole.

Aiemmat löydöt: Ei ole.

Tarkastuslöydöt: -

TARKASTUSKERTOMUS

Liitteet:

kartat	Otteet peruskartasta 2224 08, MK 1:20 000 ja 1:2000
muut liitteet:	Kuvat 1-7
negatiivit:	
diat:	

Tarkastuksen aihe:

Paikalle on haettu soranottolupaa syksyllä 2007. Koska suunnitellulla soranottoalueella sijaitsee tervahauta, edellytti Länsi-Suomen ympäristökeskus lausuntoa myös Museovirastolta. Lausunnossa 21.1.2008 (dnro 11/304/2008) Museovirasto edellytti, että ennen soranottoa Museovirasto tulee tekemään paikalle maastokäynnin, jossa tervahauta dokumentoidaan asianmukaisesti. Lausunnon edellyttämä tarkastus tehtiin 13.5.2008.

Kohteen kuvaus:

Kohde sijaitsee Kätkänjoentien kaakkoispuolella, noin 50 metriä tiestä, tasaisella hiekkakankaalla. Paikalla on tervahauta, jonka halkaisija on noin 25-27 metriä. Tervahaudan sisäosan halkaisija on noin 17-18 metriä ja syvyys noin 1,3-1,5 metriä reunan tasolta mitattuna. Haudan suuosa, tervanlaskutila eli halssiosa, on länsilounaaseen ja se on noin 8,5 metriä pitkä.

Tarkastuksessa tervahaudan keskelle kaivettiin lyhyt, noin metrin mittainen koeoja, josta tuli esiin noin 35 cm maanpinnasta erittäin kova hiekan ja saven sekainen, musta, noin 5-10 cm paksuinen, lähes ”asfalttimainen” kerros. Ilmeisesti tämän kerroksen jälkeen tuli esiin vielä toinen samanlainen tiivis ja kova kerros, mutta koska koeojan kaivaminen oli erittäin hidasta, eikä tarkastuksessa ollut riittävästi aikaa, piti koeojan kaivaminen jättää kesken. Joka tapauksessa sekä haudan suuresta koosta että sen stratigrafiasta päätellen, hautaa on käytetty tervanpoltossa useamman kerran.

Tervahaudan kaakkoisosaan on tehty ilmeisesti soranottoon liittyvä koekuoppa kaivinkoneella. Maaperä koekuopassa oli erittäin mustaa, hiilen- ja noensekaista hiekkaa.

Nyt kyseessä olevasta tervahaudasta noin 330 metriä pohjoiskoilliseen sijaitsee toinen, suurin piirtein samankokoinen tervahauta, jossa oli kivistä ladottu halssiosa. Muutoin tervahauta oli varsin huonokuntoinen ja sen päälle on kerätty kaikenlaista eloperäistä jätettä. Myös haudan reunaan oli kaivettu kuoppa, mahdollinen peruna-/säilytyskuoppa. Kyseinen tervahauta on merkitty peruskarttaan.

Ympäristö ja maasto: (vesistö, vesistökoodi, rakennukset, tiet, sorakuopat jne)
Tervahauta sijaitsee 2,2 km Kaarankajärven eteläpäädyistä kaakkoon, Kätjänjoesta noin 800 metriä länteen, Kuortaneelta Lehtimäelle vievän tien pohjoispuolella, tiestä noin 1,7 km pohjoiseen. Alue on erittäin tasaista hiekkaista kangasta, jossa on lähiaikoina tehty avohakkuu.

Laajuuden arviointiperuste:
Tervahaudan rajat mitattu GPS:llä.

Luokitusehdotus perusteluineen:
II/III, kohde tulee tuhoutumaan soranotossa.

Ehdotus suoja-alueeksi:

Havaintomahdollisuudet: Hyvät

Opas:

Rauhoitustoimenpiteet maastossa:

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:
Alueelle on haettu soranottolupaa syksyllä 2007.

Lähilöytöjä:

*****

Selostus jätetty

3.7.2008

Vaasa

Aika

Paikka

Kaisa Suhtonen

Allekirjoitus

Jatkotoimenpiteitä:

Tutkija Kaisa Lehtonen keskusteli suunnitellusta soranotosta maanomistajan kanssa 20.5.2008. Puhelinkeskustelussa sovittiin, että kun soranotto tulee ajankohtaiseksi, maanomistaja ottaa yhteyttä allekirjoittaneeseen. Suunnitelmana on, että soranoton alkaessa tervahauta kaivetaan kaivinkoneella puoliksi, jolloin tervahaudasta saadaan dokumentoitua sen poikkileikkaus. Maanomistajan mukaan soranotto siirtynee ainakin vuodella eteenpäin.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:**Täyttöohjeita:****Tunnistetiedot**

Mikäli kohteen alueella on useampia muinaisjäännöslajeja (esim. asuinpaikka ja röykkiöitä), täytä samalla nimellä ja inventointinumerolla useampi kortti

Hoito ja kunto

A. Kunto: 1=koskematon, 2=tutkittu osittain, 3=tutkittu kokonaan, 4=tuhoutunut osittain, 5=tuhoutunut kokonaan, 6=tutkittu ja tuhoutunut osittain, 7=tutkittu ja tuhoutunut kokonaan

B. Alkuperäisyys: 1=täysin alkuperäinen, 2=entisoity osittain, 3=entisoity kokonaan 4=siirretty alkuperäiseltä paikaltaan

C. Hoitotarve: 1=vaatii entistämistä, 2=vaatii kunnostamista, 3=vaatii puhdistamista tai esiin kaivamista, 4=vaatii tuki- tai suojarakenteita, 5=vaatii tutkimuksia tuhoutumisen estämiseksi, 6=vaatii jatkuvaa hoitoa, 7=ei vaadi hoitotoimenpiteitä

D. Hoitotilanne: 1=peruskunnostettu, 2=tuettu rakentein, 3=pidetään puhtaana

E. Rajaustarkkuus: 1=rajattu arvion pohjalta, 2=rajattu osittaisella koekaivauksella, 3=rajattu kokonaan epävarmasti koekaivauksin, 4=rajattu kokonaan luotettavin koekaivauksi, 5=rajattu näkyvien rakenteiden perusteella

F. Vahvistustapa: 1=rajattu vain muinaisjäännös, 2=rajattu vain suoja-alue, 3=rajattu sekä muinaisjäännös että suoja-alue

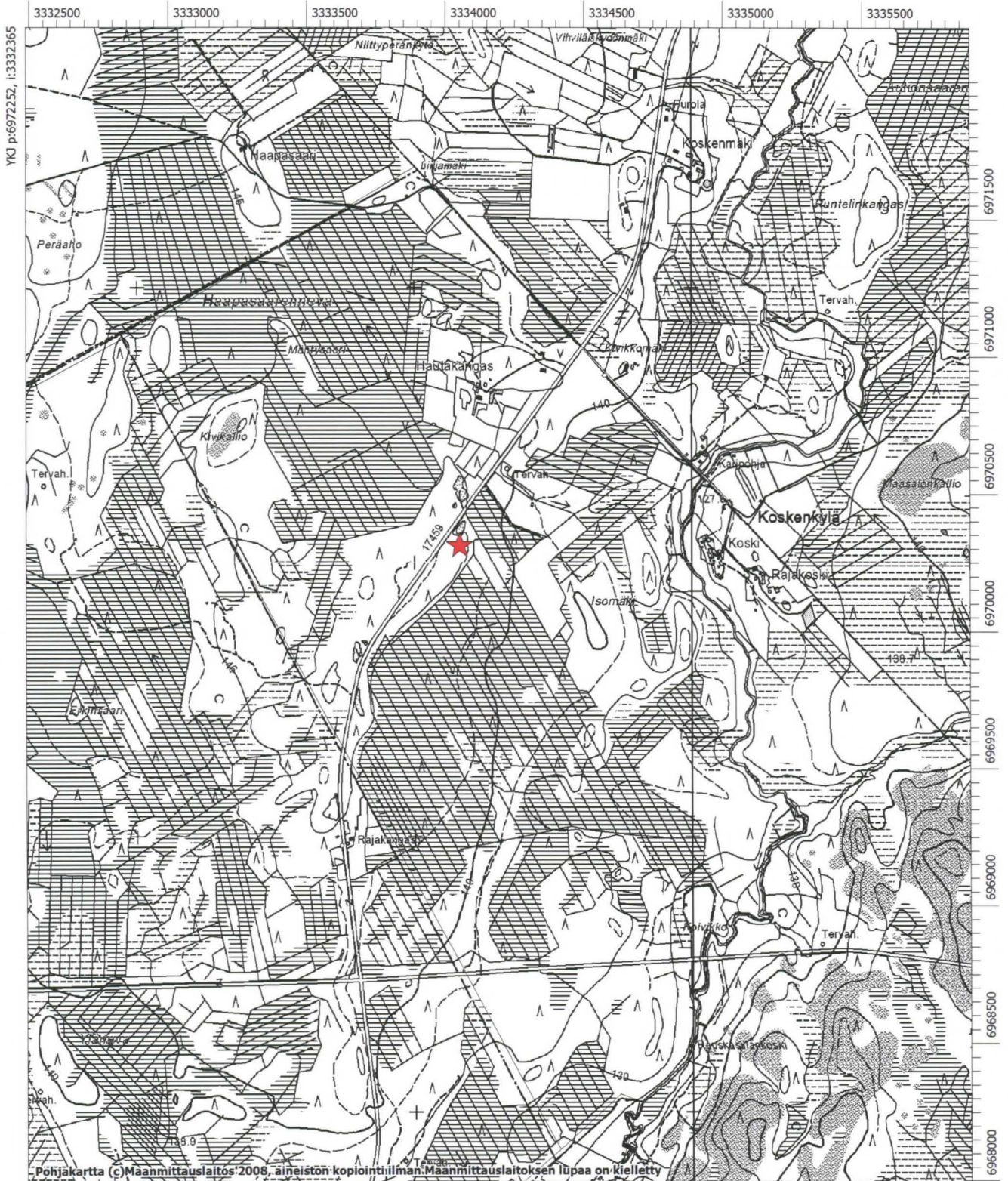
G. Maastomerkintä: 1=kuparitaulu, 2=kertova taulu, 3=paalurajaus ilman taulua, 4=paalurajaus ja taulu, 5=aitaus ja taulu, 6=rakennus ympärillä ja taulu

Tila ja omistaja

Mikäli kohde on useamman kylän tai kunnan alueella, TÄYTÄ LISÄKORTTI

Ote peruskartasta 2224 08 Leppälänkylä
MK 1:20 000
Tervahauta on merkitty karttaan punaisella tähdellä

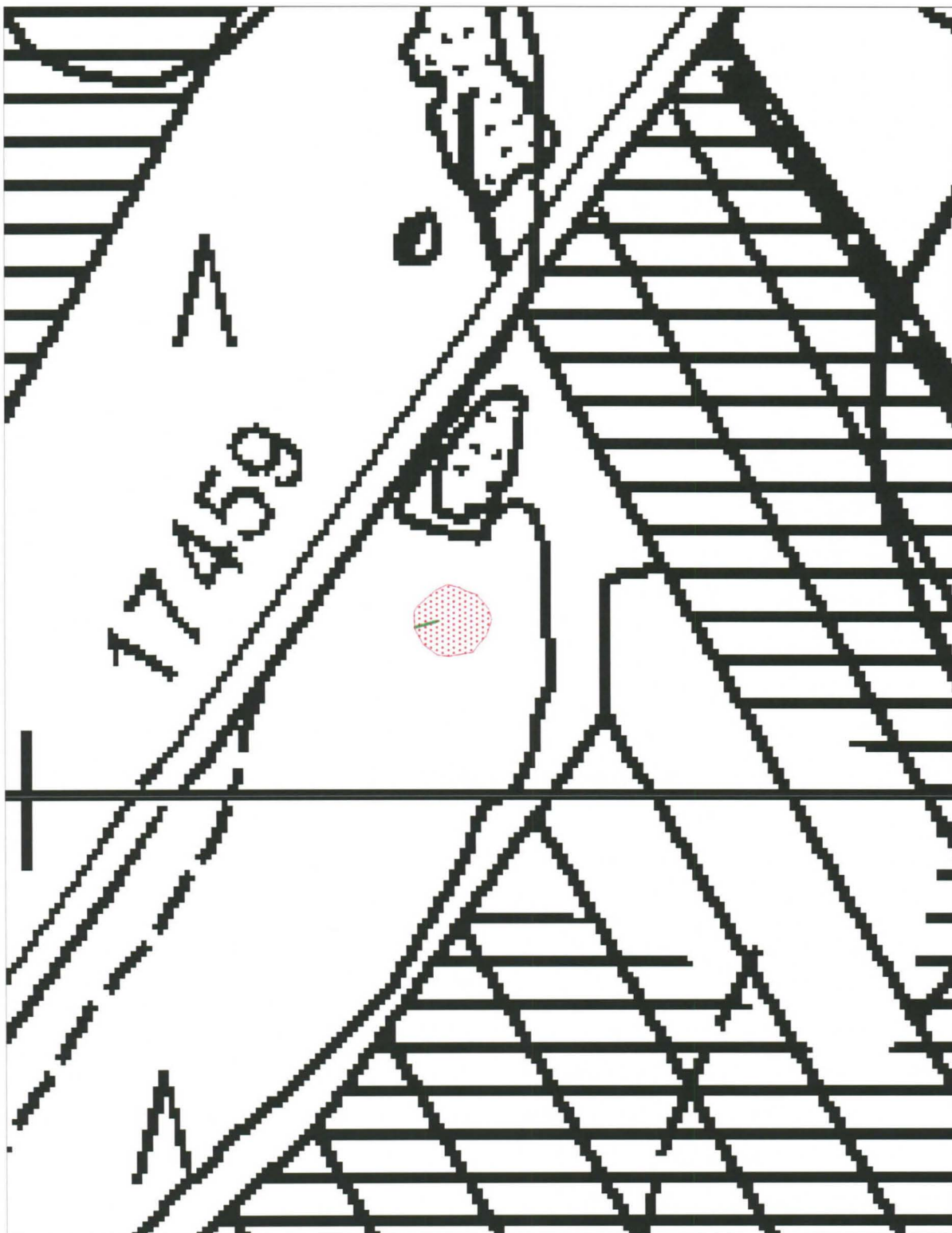

Ote peruskartasta 2224 08 Leppälänkylä

MK 1:2000

Tervahauta on merkitty karttaan punaisella rasterilla, halssi vihreällä viivalla

KERTOMUKSEEN LIITTYVÄT KUVAT (kuvaaja Kaisa Lehtonen):

Kuva 1. Tervahauta sijaitsee tasaisella hiekkakankaalla.

Kuva 2. Tervahaudan päällä kasvaa nuorehkoa lehtipuustoa.

Kuva 3. Tervahaudan suuaukko on kohdassa, jossa kasvaa tiheää nuorta kuusta.

Kuva 4. Tervahaudan kaakkoisosaan on kaivettu ilmeisesti soranottoon liittyvä koekuoppa. Kuvassa Kari Väisänen.

Kuva 5. Edellinen kuoppa kaakosta kuvattuna.

Kuva 6. Amanuessi Risto Käsälä kaivamassa koejaa.

Kuva 7. Koeojan profilissa oli erittäin musta, lähes asfalttimaisen kova palokerros.